

Forfatter: Steffens, Henrich

Titel: Udrag fra Indledning til filosofiske Forelæsninger af Henrich Steffens

Citation: Steffens, Henrich: "Indledning til filosofiske Forelæsninger", i Steffens, Henrich: *Indledning til filosofiske Forelæsninger*, udg. af Johnny Kondrup ; Flemming Lundgreen-Nielsen , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, C.A. Reitzel, 1996, s. 229. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-steffens01val-shoot-idm140622392393728/facsimile.pdf> (tilgået 11. maj 2021)

Anvendt udgave: Indledning til filosofiske Forelæsninger

[...] jeg hørde selv hans Foredrag om 'Poesien', som han vel synes at have glemt, siden han ikke nævner dem mellem hans 'Oplevede', men som jeg dog aldrig glemmer, da de brød Isen til alt det *Poetiske*, jeg har oplevet [...].⁷

Da Steffens sidst i forløbet af indledningsforedrag opdagede det mundtlige ords kraft, holdt han op med at tale efter manuskript. De følgende filosofiske og æstetiske forelæsninger har således næppe været nedskrevet af Steffens i færdig form, er i hvert fald ikke bevaret. Oplysninger om dem må søges i tilhørernes notater.

Blandt de få, der fulgte de æstetiske forelæsninger, var Oehlenschläger og Grundtvig. Af deres spredte bemærkninger kan man rekonstruere nogle af Steffens' synspunkter. På sine gamle dage skal Steen Steensen Blicher have antydnet, at også han havde hørt Steffens, da han i sommeren 1803 kom fra Falster til København, men Blicher har ikke efterladt sig notater herom, og der er ikke vidnesbyrd om Goethe-forelæsningerne i hans forfatterskab.⁸

Oehlenschlägers ytringer i *Lænet* og de langt senere skrevne *Erindringer* om Steffens' Goethe-gennemgang indskrænker sig til nogle almene vurderinger uden citater eller enkeltheder. Det er uvist, i hvor høj grad Steffens har influeret Oehlenschlägers opfattelse af Goethes værker.

Derimod indgår nogle af Steffens' udtalelser i Grundtvigs dagbøger og litterære optegnelser fra hans studentertid i København.⁹ Samlet giver disse citater og referater, så kor-

⁷ US, bd. VIII, p. 578

⁸ Frederik Barfod meddelte i 1862, at Blicher skulle have fulgt Steffens' æstetiske forelæsninger, malgvis med Blicher som mundtlig kilde. Jf. H. Hansen *Steen Steensen Blichers Barndom og Ungdom*, København 1902, pp. 96-100

⁹ Gustav Albeck udsendte i 1979 en komplet, gennemkommenteret udgave af N. F. S. Grundtvigs *Dag- og Udtalelsesbøger*, bd. I-II, København: Da Albeck

te og fattige de end er, dog et vist indtryk af, hvad Steffens i 1803 sagde om poesi og æstetik og om Goethe. I et selvbiografisk tilbageblik i 1815 skriver Grundtvig om Goetheforelæsningerne:

Det klang mig rigtig nok heel underligt om den subjektive og objektive, den antike og moderne Poesie; jeg ansaae det alt for Snak, men det morede mig, jeg skrev Indholden op, naar jeg kom hjem og slog mig i Anmærkninger til Ridder paa, hvad jeg ikke forstod. Jeg lod det alt staae ved sit Værd, men gjorde dog den Slutning, at der maatte være en anden Poesie til end den jeg kiendte, som nok var værd at kiende.¹⁰

De anmærkninger, Grundtvig nævner, er desværre ikke bevaret, men de har sikkert været i samme stil som hans bemærkninger til de filosofiske forelæsninger i dagbogen den 13.-18. december 1802¹¹, ikke egentlige forelæsningsnotater, men nedskrifter af enkelte prægante eller provokerende udtalelser eller interessante paradokser, kommenteret ironisk-overlegent. Først senere nåede Grundtvig til forståelse af, hvad Steffens havde sat i gang hos ham. I et brev til B. S. Ingemann den 26. november 1824 erklærer Grundtvig ligefrem, at "*min historisk-poetiske Virksomhed i Grunden kun er en Fortsættelse af hans 1803.*"¹² I en *Mands Minde*-forelæsning den 26. september 1838 omtaler Grundtvig Steffens' bedømmelse af

overalt: henviser til manuskriptene med fascikel- og blad- eller sidetal, kan de i det følgende citerede manuskripttekster let lokaliseres hos ham

¹⁰ *VU*, bd. I, p. 95.

¹¹ Delvis trykt *VU*, bd. I, p. 26 f. i helhed i Albecks udgave af *Dag- og Udtogbøger*, 1979

¹² *Grundtvig og Ingemann. Brevveksling 1821-1839*, ved Svend Grundtvig, København 1882, p. 36